

ABRvS van 30 november 2011, LJN: BU6383, zaaknr. 201011851/1/H3

<http://www.rechtspraak.nl/ljn.asp?ljn=BU6383>

Art.: 1, aanhef en onder b, c en h, 35, 36, 43, aanhef en onder e, en 45 Wbp, art.16, lid 4, van het Vrijstellingsbesluit Wbp, art. 7:454, 7:456 en 7:458 BW, de art. 6:18, lid 1, 6:19, lid 1, 6:24 en 8:69, lid 2, Awb en art. 6 EVRM

Trefw.: elektronisch medisch (patiënten)dossier, verwerking van persoonsgegevens, onderscheid informatierechten van een ieder en van de betrokkene, volledig overzicht van de verwerkte gegevens, overzicht van namen van degenen die het medisch dossier hebben geraadpleegd, onderscheid tussen raadplegers en ontvangers, inzage recht is niet beperkt tot correctie en aanvulling van het dossier, belang bij inzage wordt verondersteld, controle op naleving beroepsgeheim, inbreuk op de privacy van medewerkers van het ziekenhuis, zwijgrecht.

Samenvatting

De rechtbank heeft met juistheid geoordeeld dat artikel 35, tweede lid, van de Wbp aan wederpartij in beginsel het recht toekent op een overzicht van namen van degenen die haar medisch dossier in het Poliplus-systeem hebben geraadpleegd. Met de rechtbank verwerpt de Afdeling het betoog van het UMCG dat de informatie waar artikel 35, tweede lid, van de Wbp op ziet, uitsluitend dient ter uitoefening van het recht op correctie en aanvulling van de inhoud van het dossier. Dat wederpartij de informatie zou hebben verzocht teneinde na te gaan of het UMCG het beroepsgeheim in acht neemt, kon derhalve geen grond zijn de door haar verzochte informatie niet mede te delen. Het recht op mededeling of persoonsgegevens worden verwerkt als neergelegd in artikel 35 van de Wbp, kan weliswaar ten dienste staan van aanwending van de mogelijkheid door een betrokkene om de verantwoordelijke te verzoeken deze persoonsgegevens te verbeteren of aan te vullen, voorzien in artikel 36 van de Wbp, maar dat betekent niet dat de mededeling slechts behoeft te worden gedaan in zoverre dat doel kan worden gediend. Uit de tekst van artikel 35, tweede lid, van de Wbp volgt immers dat de verantwoordelijke een volledig overzicht van de verwerkte persoonsgegevens dient te verstrekken, los van het doel dat betrokkene met het verzoek voor ogen heeft. Zoals de rechtbank voorts met juistheid heeft overwogen, geeft de Wbp aan een ieder het recht zich vrijelijk en met redelijke tussenpozen tot de verantwoordelijke te wenden met het verzoek hem mede te delen of hem betreffende persoonsgegevens worden verwerkt en wordt het belang bij een zodanig verzoek door de Wbp verondersteld.

Ingevolge artikel 6:19, lid 1, jo. artikel 6:24 oordeelt de Afdeling tevens met betrekking tot het (nieuwe) besluit op bezwaar van het UMCG van 9 december 2010, tot nakoming van de (niet gepubliceerde) uitspraak van de rechtbank Groningen van 3 november 2010.

Nu degenen die het medisch dossier van wederpartij in het Poliplus-systeem hebben geraadpleegd, geen ontvangers zijn in de zin van artikel 1, aanhef en onder h, van de Wbp, mocht het UMCG ingevolge het bepaalde in artikel 35, tweede lid, van de Wbp, niet volstaan met het mededelen van categorieën van ontvangers. Artikel 35, tweede lid, van de Wbp, kent aan wederpartij het recht toe op een volledig overzicht van namen van degenen die haar medisch dossier in het Poliplus-systeem hebben geraadpleegd. Het UMCG heeft artikel 35, tweede lid, van de Wbp op grond van artikel 43, aanhef en onder e, van de Wbp buiten toepassing gelaten in zoverre het verzoek van wederpartij strekt tot mededeling van de namen van degenen die het medisch dossier in het Poliplus-systeem hebben geraadpleegd. Het UMCG heeft echter niet deugdelijk gemotiveerd waarom het buiten toepassing laten van artikel 35, tweede lid, van de Wbp in dit geval noodzakelijk is in het belang van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. De Wbp geeft aan een ieder het recht zich vrijelijk en met redelijke tussenpozen tot de verantwoordelijke te wenden met het verzoek hem mede te delen of hem betreffende persoonsgegevens worden verwerkt in de zin van artikel 1, aanhef en onder b, van de Wbp. Het belang bij een zodanig verzoek wordt door de Wbp verondersteld. Daarom en omdat het in dit geval verwerking van persoonsgegevens in het kader van een digitaal medisch dossier betreft, staat het belang van wederpartij om haar rechten op grond van artikel 35 en 36 van de Wbp uit te kunnen oefenen, zoals zij terecht betoogt, voorop. Met de enkele overweging in het besluit dat

ook een inbreuk op de privacy van medewerkers van het UMCG moet zijn voorzien bij de wet en moet voldoen aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit heeft het UMCG niet een weging verricht die hieraan recht doet. Het betoog van wederpartij slaagt.

Noot

1. Een belangrijke uitspraak voor het inzage- en correctierecht van de betrokkene op grond van de artikelen 35 en 36 van de Wet bescherming persoonsgegevens. Naast de toetsing in hoger beroep van de (niet gepubliceerde) uitspraak van de rechtbank Groningen van 9 december 2010, geeft de Afdeling ingevolge artikel 6:19, eerste lid, jo. artikel 6:24 Awb, tevens een oordeel over het besluit op bezwaar van de Raad van Bestuur van het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) van 9 december 2010, onder inroeping van artikel 8:69, tweede lid, Awb.

Deze uitspraak bevat enkele belangrijke verduidelijkingen. Allereerst de vaststelling dat de ex artikel 35 van de Wbp door een verzoeker jegens de verantwoordelijke geldend te maken aanspraak op informatie, niet beperkt is tot de uitoefening van het recht op correctie in artikel 36 van deze wet. Uit artikel 35, tweede lid, van de Wbp blijkt immers dat de verantwoordelijke ingeval van verwerking van verzoekers persoonsgegevens, een volledig overzicht hiervan dient te verstrekken, los van het doel dat betrokkene met het verzoek voor ogen heeft. Het recht om zich ingevolge het eerste lid van dit artikel vrijelijk en met redelijke tussenpozen tot de verantwoordelijke te wenden met het verzoek tot mededeling of hem betreffende persoonsgegevens worden verwerkt, komt aan een ieder toe. Het belang bij een dergelijk verzoek wordt door de Wbp verondersteld.

In het voorliggende geval gaat het in het bijzonder om het recht op kennisneming van het (interne) gebruik c.q. raadpleging van een elektronisch medisch dossier, te onderscheiden van de verstrekking hieruit van persoonsgegevens aan derden, veelal buiten de organisatie van het ziekenhuis. De uitleg van het tweede lid van artikel 35 Wbp staat centraal, toegespitst op de betekenis van het begrip “ontvanger”. Daarbij gaat het om de vraag of het ziekenhuis bij de nakoming van zijn mededelingsplicht jegens verzoekster mocht volstaan met een categoriale aanduiding van (groepen van) interne gebruikers van haar medische dossier. Anders dan het ziekenhuis, oordeelt de Afdeling van niet, omdat deze gebruikers van het Poliplus-systeem geen ontvangers in de zin van artikel 1, aanhef en onder h, van de Wbp zouden zijn. De vraag dringt zich evenwel op of de Afdeling een juiste uitleg heeft gegeven aan deze bepalingen, afgemeten aan: de wetsgeschiedenis en systematiek van de Wbp, in samenhang met richtlijn 95/46/EG en de door de Afdeling over artikel 12 van de richtlijn via prejudiciële vragen uitgelokte uitspraak van het EU Hof van Justitie van 7 mei 2009, JB 2009/159 m.nt. dzz. (College van burgemeester en wethouders van Rotterdam/Rijkeboer). Ook bij de interpretatie door de Afdeling van het begrip gegevensverwerking in artikel 1, aanhef en sub b, van de Wbp zijn vraagtekens te plaatsen, onder meer in relatie tot het arrest van het EU Hof van Justitie van 6 november 2004, JB 2004/114, m.nt. dzz. (Lindqvist).

2. Allereerst de vraag hoe deze zaak over de rechtspositie van patiënten inzake hun medisch dossier bij de Afdeling komt. Binnen de Nederlandse ziekenhuiswereld nemen de academische ziekenhuizen een bijzondere positie in. Deze vallen onder de werkingssfeer van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (artikel 1:13). Ingevolge artikel 1:13, tweede lid, WHW bezitten de in de bijlage bij deze wet opgenomen academische ziekenhuizen, waartoe ook het UMCG behoort, rechtspersoonlijkheid. De Raad van Bestuur van het UMCG is derhalve een a-orgaan in de zin van artikel 1:1, sub a, van de Awb, want een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld. In deze zaak gaat het primair om een verzoek om toepassing van het inzage-recht in artikel 35 van de Wbp. Ingevolge artikel 45 van de Wbp geldt een beslissing op een dergelijk verzoek, voor zover deze is genomen door een bestuursorgaan, als besluit in de zin van de Awb, zodat toegang tot de bestuursrechter (en diens competentie) is verzekerd.

3. Zoals ook uit de voorliggende uitspraak blijkt is de verwerking van medische persoonsgegevens, ook in de academische ziekenhuizen, zowel publiekrechtelijk als

privaatrechtelijk genormeerd. Het ziekenhuis doet dan ook een uitdrukkelijk beroep op de artikelen 7:454, eerste lid, en 7:456 in de regeling van de geneeskundige behandelingsovereenkomst in de afdeling 5 van boek 7 van het Burgerlijk wetboek, in het bijzonder waar het gaat om de ten dele overlappende, echter van de Wbp afwijkende regeling van inzage in en afschrift van bescheiden in het medisch dossier. Ingevolge artikel 9, vierde lid, van de Wbp kan het (afgeleide) medisch beroepsgeheim derogeren aan het wettelijke regime van verwerking van persoonsgegevens, in het bijzonder in artikel 8 van deze wet. Zie omtrent de geldende regelingen mijn noot bij de uitspraak van de ABRvS van 27 april 2011, JB 2011/148.

Nog een opmerking bij het in deze uitspraak eveneens genoemde artikel 16, vierde lid, van het Vrijstellingsbesluit Wbp. Deze verwijzing is hier niet ter zake. Het Vrijstellingsbesluit is gebaseerd op artikel 29, eerste lid, van de Wbp en bepaalt de gegevensverwerkingen die zijn vrijgesteld van de meldingsplicht van artikel 27 van deze wet. Ingevolge het tweede lid van artikel 29 wordt het verwerkingsregime van de vrijgestelde gegevensbestanden in het besluit nader beschreven, waaronder de ontvangers of categorieën van ontvangers aan wie de gegevens worden verstrekt. Overtreding van (een onderdeel) van het vrijstellingsregime betekent dat de meldingsplicht alsnog van toepassing is en bij niet nakoming daarvan kan worden gesanctioneerd. Dit genormeerde vrijstellingsregime zegt dus niets over de geoorloofde inhoud van het medisch dossier.

4. Voor een goed beeld van de rechtspositie van de patiënt inzake het medische dossier is het thans bij de Tweede Kamer aanhangige wetsvoorstel Wet cliëntenrechten zorg (Kamerstukken II 2009/10, 32402, nrs. 1-3) van groot belang. Dit wetsvoorstel bevat in paragraaf 2 een nadere regeling van de dossiervorming door de zorgverlener, met inbegrip van een recht op inzage in of afschrift van het dossier. Het betreffende artikel 22, eerste lid, van dit wetsvoorstel luidt als volgt: “De cliënt heeft er jegens de zorgaanbieder recht op dat deze hem desgevraagd zo spoedig mogelijk inzage geeft in of afschrift verstrekt van het dossier. De inzage of verstrekking blijft achterwege voor zover de zorgaanbieder dit noodzakelijk acht in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een ander dan de cliënt”. De bestaande regeling in artikel 7:456 van het BW is hierin nog wat verder aangescherpt, met name waar het gaat om de weigeringsbevoegdheid ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van anderen dan de cliënt. Het is deze positie die het bestuur van het UMCG in de voorliggende zaak heeft ingenomen. Terecht is het uitgangspunt van de Afdeling, dat het beperkingsregime in artikel 43 van de Wbp in relatie tot de informatiebepalingen in de geneeskundige behandelingsovereenkomst in boek 7 van het Burgerlijk Wetboek als prevalerend heeft te gelden. Dat zal ook voor de voorgestelde afwijkingsbepaling in de Wet cliëntenrechten zorg moeten gelden, omdat het in artikel 43 van de Wbp gaat om de implementatie van artikel 13, eerste lid, aanhef en sub g, van richtlijn 95/46/EG. De hierin opgenomen – grondrechtelijk ingekleurde - noodzakelijkheidstoets impliceert belangenafweging en rechterlijke toetsing en is dus niet verenigbaar met een beoordelingsvrijheid van de zorgaanbieder, zoals in het artikel 22, eerste lid, van de voorgestelde Wet cliëntenrechten het geval is.

5. Ook in deze zaak kiest de Afdeling voor een vorm van letterlijke (grammaticale) interpretatie van de Wbp die het risico op onjuiste uitkomsten vergroot. Deze uitspraak illustreert opnieuw de “weigerings” van de Afdeling tot richtlijnconforme interpretatie van de Wbp, terwijl als regel wordt voorbijgegaan aan de inmiddels tamelijk omvangrijke, op een teleologisch-systematische uitleg gebaseerde, uitlegjurisprudentie van het Hof van Justitie inzake richtlijn 95/45/EG en verordening (EG) nr. 45/2001. Trouwens, niet alleen een grammaticale, maar ook de door de Afdeling geprefereerde wetshistorische uitleg leidt bij de Wbp gemakkelijk tot problemen. Allereerst omdat de Wpb een implementatiewet is van genoemde richtlijn. Zoals bekend zijn richtlijnteksten lang niet altijd duidelijk. Dat geldt in het bijzonder voor richtlijn 95/45/EG, getekend als deze is door de onderliggende wetsteksten, in het bijzonder die van het Duitse Bundesdatenschutzgesetz, het (langdurige) onderhandelingsproces bij de totstandkoming ervan en – niet in het minst – de technologische ontwikkelingen sinds het midden van de jaren negentig. Vandaar de noodzaak van een regelmatig “updaten” van deze regeling in de jurisprudentie, waarvan het hiervoor genoemde arrest-Lindqvist van het Hof het belangrijkste voorbeeld is (publicatie van persoonsgegevens via een website/internet).

Het zal duidelijk zijn dat in dit perspectief het verdisconteren van de jurisprudentie van het Hof nog extra aan belang heeft gewonnen. In het voorliggende geval gaat het in het bijzonder om de uitspraak van het Hof van 25 november 2009 met betrekking tot de uitleg van artikel 12, aanhef en sub a, en 13, eerste lid, van de richtlijn in relatie tot het met artikel 35 en 43 van de Wbp overeenkomende artikel 103 van de GBA (vgl. de uitzondering van de GBA in artikel 2, tweede lid, aanhef en sub d, van de Wbp). De noodzaak van het volgen van de jurisprudentie van het Hof doet zich in het bijzonder voor indien begrippen en onderdelen uit de richtlijn rechtstreeks in de Wbp zijn overgenomen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de in deze zaak relevante begrippen “verwerking van persoonsgegevens” en “bestand”. Echter ook overigens is met de te gebruiken interpretatiemethode voorzichtigheid geboden. De Wbp wijkt op een aantal belangrijke onderdelen af van zijn voorganger, de Wet persoonsregistraties. Zoals uit de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel-Wbp blijkt, was bij de omzetting van de richtlijn in nationaal recht de inzet op een zo groot mogelijk behoud van het “acquis” van de Wpr leidend. In de wettekst van de Wbp zijn dan ook vele terminologische elementen, dikwijls met een vaste betekenis, uit eerdere regelingen hergebruikt. Sommige zijn zelfs nog herleidbaar tot het wetsconcept van de Staatscommissie-Koopmans uit 1974 (zie de beschrijving van de ontstaansgeschiedenis van deze wetgeving in mijn proefschrift, www.overkleeft-verburg.nl).

Tegen deze achtergrond leidt een loutere grammaticale of ook wel wetshistorische interpretatie, zoals de Afdeling praktiseert, dikwijls tot vergroting van de rechtsonzekerheid in plaats van tot vermindering daarvan. Bovendien loopt de Afdeling het risico aldus het eigen gezag te ondermijnen. Het is nog slechts een kwestie van tijd dat rechtbanken het Hof rechtstreeks prejudiciële vragen gaan stellen over de uitleg van richtlijn 95/46/EG. In feite gaat het dan om een vorm van intern beroep wegens onvrede over de vaste rechtspraak van de Afdeling. Een ander, zeer ernstig te nemen signaal is het recente arrest van het EHRM van 14 februari 2012, zaaknr. 7094/06, in de zaak Romet t. Nederland, in het verlengde van de uitspraak van de Afdeling van 7 december 2005, JB 2006/50 m.nt. dzz. (identiteitsfraude in het kentekenregister). Een juiste uitleg van de Wbp en andere informatieregelingen vergt een combinatie van interpretatiemethodes, waarbij een richtlijnconforme uitleg, zoals (mede) vastgelegd in de jurisprudentie van het Hof van Justitie, voor de bestuursrechter richtinggevend behoort te zijn.

Inmiddels heeft de Europese Commissie een belangrijke herziening van richtlijn 95/46/EG voorgesteld via indiening van een voorstel tot vaststelling van een verordening, de “General Data Protection Regulation”, in combinatie met het voorstel voor een nieuwe richtlijn inzake de verwerking van politieke en justitiële persoonsgegevens (SEC(2012) 72 en 73). Een belangrijke doelstelling van deze ontwerp-regelingen is de versterking van een geharmoniseerde uitleg en toepassing ervan binnen de Europese Unie. Het belangrijkste instrument is de keuze voor een rechtstreeks werkende verordening in plaats van voor een op nationaal niveau te implementeren richtlijn.

6. Na dit intermezzo weer terug naar de voorliggende uitspraak. Het elektronisch patiënten dossier in het UMCG is gebaseerd op het Poliplus-systeem. Via dit systeem bestaat toegang tot onderliggende geautomatiseerde sectorregistraties. Uit een oogpunt van toegang tot de medische persoonsgegevens maakt dit systeem onderscheid tussen “geautoriseerden”, in het bijzonder zorgverleners en medewerkers van de zorgadministratie, en “derden”. Die derden kunnen dus personen binnen en buiten de organisatie van het ziekenhuis zijn. Van de eerste categorie gebruikers, de geautoriseerden, wordt niet in het systeem bijgehouden wie en wanneer daadwerkelijk gebruik maakt van het medisch dossier. De facto gebruik van het medisch dossier wordt verondersteld, als onderdeel van het zorgproces en de financiële afwikkeling daarvan. Bij de categorie derden worden de inloggegevens niet alleen vastgelegd, maar ook nog eens bewaard, met name uit een oogpunt van controle op rechtmatige toegang tot het medisch dossier. Een gevolg van deze keuze is dat bij de informatieplicht van het ziekenhuis op grond van artikel 35, eerste en tweede lid, van de Wbp, geen informatie over het individuele gebruik van het medisch dossier in het zorgproces door de categorie geautoriseerden verstrekt kan worden en, zoals in het

voorliggende geval ook is gebeurd, in geval van een informatieverzoek wordt volstaan met de verstrekking van categoriale aanduidingen.

7. Het oordeel van de Afdeling over de rechtmatigheid van deze beperkte informatieverstrekking loopt over twee schijven. Als eerste komt de vraag aan bod of de Wbp op het medisch dossier in het Poliplus-systeem van toepassing is. Het antwoord is bevestigend. De motivering is echter onjuist. Gesuggereerd wordt dat de bestuursrechter dient te toetsen of de betreffende gegevensverwerking een gestructureerd geheel van gegevens is dat zodanig kenmerkend is voor de betreffende persoon dat zij aan de hand van die gegevens direct of indirect kan worden geïdentificeerd. De misvatting betreft het vereiste van structurering. Zoals ook reeds onder de Wpr bij de uitleg van het begrip persoonsregistratie het geval was, veronderstelt de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens de structurering daarvan. Zie artikel 2, eerste lid, van de Wbp, waarin uit een oogpunt van afbakening van de werkingssfeer van deze wet uitdrukkelijk onderscheid wordt gemaakt tussen: (a) de geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens en (b) de niet geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens die in een bestand zijn opgenomen of die bestemd zijn om daarin te worden opgenomen. Wat als bestand is aan te merken is gedefinieerd in artikel 1, aanhef en sub c, van de Wbp. Om als - handmatig gevoerd - bestand in de zin van deze wet te kunnen gelden moet voldaan zijn aan het structureringsvereiste. Wat rechtbank en Afdeling ten onrechte doen is het in elkaar schuiven van beide begrippen. Het hiervoor genoemde arrest-Lindqvist is de belangrijkste illustratie dat het Hof deze eis niet aan elektronische gegevensverwerkingen stelt om onder de reikwijdte van de richtlijn te vallen. Terecht, omdat de ontwikkeling juist een sterke toeneming van elektronische verwerking van tekstbestanden te zien geeft, met name ook via het scannen van documenten in verband met het gebruik van digitale dossiers. Dikwijls gaat het om gemengde registraties, waarbij de elektronische gegevensverwerking bestaat uit zowel een gestructureerd als een niet-gestructureerd deel (vgl. ook werkaantekeningen e.d.).

8. Een tweede element is de uitleg in onderlinge samenhang van de begrippen “verwerking van persoonsgegevens” en “ontvanger” in artikel 1, aanhef en sub b en h van de Wbp. De definitie van het begrip verwerken van persoonsgegevens is een omzetting van artikel 2, aanhef en sub b, van de richtlijn. Uit het gebruik van het woord “zoals”, voorafgaand aan een aantal verwerkingselementen, blijkt dat het hier om een niet uitputtende opsomming van elementen van informatieverwerking gaat. In de definitie van dit begrip in artikel 1, aanhef en sub b, van de Wbp is het woord “zoals” vervangen door de woorden “waaronder in ieder geval”. Uit de toelichting blijkt echter dat niet anders bedoeld is dan een onverkorte omzetting van de richtlijnbevestiging. Zie Kamerstukken II 1997/98, 25892, nr. 3, p. 50-53. Met de volgende passage wordt dit kernachtig uitgedrukt: “De opsomming beoogt blijkens de zinsnede “waaronder in ieder geval” een illustratie te geven van het begrip gegevensverwerking en is derhalve niet uitputtend. (...) Het naast elkaar vermelden van “elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens” impliceert, dat iedere bepaling in het wetsvoorstel waarin het begrip “verwerking” wordt gebruikt zowel betrekking heeft op elke handeling afzonderlijk als op elk geheel van handelingen” (p. 51). Ten onrechte leidt de Afdeling uit deze opsomming van elementen in de definitiebepaling af, dat de wetgever hiermede een materieel relevant onderscheid maakt tussen het opvragen en raadplegen en het verstrekken van persoonsgegevens. Deze zouden niet aan elkaar gelijk gesteld kunnen worden. Vervolgens wordt dit onderscheid doorgetrokken naar de betekenis van het begrip ontvanger in artikel 1, aanhef en onder h, van de Wbp, gedefinieerd als “degene op wie een persoonsgegeven betrekking heeft”. Op basis hiervan wordt geconcludeerd, dat het via al dan niet geautoriseerde toegang tot het Poliplus-systeem raadplegen van het digitale medische dossier van betrokkene niet te kwalificeren is als het verstrekken van persoonsgegevens, maar als het raadplegen dan wel opvragen van die persoonsgegevens. Naar het oordeel van de Afdeling zijn raadplegers dus geen ontvangers in de zin van de wet, zodat het UMCG bij de toepassing van artikel 35, tweede lid, van de Wbp dan ook niet kon volstaan met het mededelen van categorieën van ontvangers. Geheel consistent oordeelt de Afdeling dan ook dat wat de raadplegers betreft de wederpartij in beginsel recht heeft op een overzicht van namen van degenen op de werkvloer die haar medisch dossier in het Poliplus-systeem hebben geraadpleegd.

Kort en goed, deze interpretatie van de begrippen gegevensverwerking en ontvanger is niet alleen onjuist, maar ook nog eens volstrekt onbegrijpelijk, uitgaande van de praktijk van het gebruik van een elektronisch patiëntendossier in het proces van zorgverlening in een ziekenhuis.

Om met het eerste te beginnen volstaat een vergelijking met de definities in de richtlijn, het systeem van de wet jo. de richtlijn, in het bijzonder het gebruik van het begrip ontvanger, alsmede de wetsgeschiedenis. Naar uit de toelichting op artikel 1, aanhef en sub h, van de Wbp blijkt, is de ontvanger degene aan wie de gegevens worden meegedeeld. Er kan geen twijfel over bestaan dat het hier gaat om een generiek begrip, waarbij bepalend is of iemand gerechtigd is tot kennisneming van persoonsgegevens c.q. daarover kan beschikken. Hoe dit gebeurt, door rechtstreekse kennisneming van het (elektronische) dossier of door tussenkomst van een ander, is niet relevant. De ontvanger kan dus zowel een persoon binnen als buiten de organisatie van de verantwoordelijke zijn.

Het begrip “ontvanger” speelt in de wet een beperkte rol, want beperkt tot de informatieverplichtingen van de verantwoordelijke (artikel 35, tweede lid) en in het kader van de aanmeldingsplicht (artikelen 28, eerste lid, aanhef en sub b, en 29, tweede lid, aanhef en sub c). Zie Kamerstukken II 1997/98, 25892, nr. 3, p. 64, 136 en 158.

Toegepast op het voorliggende geval betekent dit, dat alle directe en indirecte gebruikers van het Poliplus-systeem als ontvanger in de zin van de Wbp hebben te gelden, onafhankelijk van de vraag of men via - al dan niet gedifferentieerde autorisatie - rechtstreekse toegang tot het elektronisch patiëntendossier heeft, dit dus kan raadplegen, dan wel dat het intermediair van een derde voor de gegevensverstrekking noodzakelijk is.

Door een onjuiste, want te beperkte uitleg van het begrip ontvanger, heeft de Afdeling, in navolging van de rechtbank, artikel 35, tweede lid, dan ook onjuist toegepast. In het licht van het hiervoor reeds genoemde arrest van het Hof in de zaak Rijkeboer, waarin de dubbele betekenis van het inzagerecht in artikel 12, aanhef en eerste lid, van de richtlijn uitvoerig is toegelicht, wekt dit oordeel van de Afdeling temeer verbazing. In het licht van het voorgaande en gezien de belangen van de medische uitvoeringspraktijk is er op deze punten derhalve alle aanleiding voor een herziening.

9. Met de vaststelling door de Afdeling dat het inzagerecht ex artikel 35, eerste lid, van de Wbp aan “een ieder” toekomt, repareert de Afdeling de minder gelukkige implementatie van artikel 12, aanhef, van richtlijn 95/46/EG. Anders dan de Wbp in artikel 1, aanhef en onder f, waarin het begrip betrokkene is gedefinieerd als “degene op wie een persoonsgegeven betrekking heeft”, kent de richtlijn geen zelfstandige definitie van dit begrip. Wel komt het in artikel 2 van de richtlijn voor als element van de begrippen “persoonsgegevens”, “derde” en “toestemming van de betrokkene”. In artikel 12, aanhef en sub a, eerste punt, van de richtlijn is het recht van toegang toegekend aan “elke betrokkene”, in het bijzonder waar het gaat om uitsluitel omtrent het al dan niet bestaan van verwerkingen van hem betreffende gegevens. Bij vergelijking met de genoemde begripsomschrijvingen en uit het systeem van de regeling blijkt, dat de Europese wetgever in deze bepaling is uitgegaan van een ruimer begrip “betrokkene”. Betrokkene is immers degene wiens persoonsgegevens worden verwerkt. Op diens positie ziet het tweede punt van artikel 12, aanhef en sub a: “de verstrekking, in begrijpelijke vorm, van de gegevens die zijn verwerkt, alsmede de beschikbare informatie over de oorsprong van de gegevens”.

De mededelingsplicht van de verantwoordelijke ziet op de vraag of dit het geval is. De aanspraak op deze informatie komt toe aan een ieder. Want eerst bij een bevestigend antwoord is verzoeker immers gekwalificeerd als “betrokkene” in de zin van het begrippenkader in richtlijn en Wbp. Bij de implementatie van artikel 12, aanhef en onder a, van de richtlijn in artikel 35, eerste lid, van de Wbp is ten onrechte aan dit onderscheid tussen: (a) het recht op informatie van een ieder en (b) de uitoefening van het inzagerecht door de betrokkene, voorbijgegaan. Met deze Afdelingsuitspraak is het onderscheid tussen de informatierechten van een ieder en van de betrokkene nader vastgesteld.

Zuiver redenerend is ook wat af te dingen op het gebruik van het begrip verantwoordelijke in artikel 35, eerste lid, van de Wbp. Ook dit begrip is kwalificerend, zoals blijkt uit de definitie ervan in artikel 1, aanhef en sub d, van de Wbp. Of degene aan wie het verzoek wordt gericht als

zodanig heeft te gelden hangt af van de feitelijke gegevensverwerking. Het gaat hier dus om de redelijkerwijs veronderstelde verantwoordelijke.

10. Een bijzonder punt in deze zaak is dat het ziekenhuisbestuur artikel 43, aanhef en sub e (bescherming van de rechten en vrijheden van anderen), heeft ingeroepen om onder zijn informatieplicht jegens verzoekster uit te komen. Met name het recht op privacy van de medewerkers zou in het geding zijn. De Afdeling oordeelt dat het UMCG niet deugdelijk gemotiveerd heeft waarom het buiten toepassing laten van artikel 35, tweede lid, van de Wbp in dit geval noodzakelijk is. Zoals de Afdeling terecht vaststelt wordt het belang bij een verzoek tot informatie door de Wbp verondersteld. En omdat het in dit geval verwerking van persoonsgegevens in het kader van een medisch dossier betreft, staat het belang van betrokkene om haar rechten op grond van artikel 35 en 36 van de Wbp uit te kunnen oefenen voorop. Het UMCG heeft niet een weging verricht die hieraan recht doet. Deze overweging van de Afdeling bevestigt nog eens, dat de aanspraak op informatie in artikel 35, eerste en tweede lid van de Wbp niet op één lijn kan worden gesteld met die in de Wob.

G. Overkleeft-Verburg